

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان
معاونت آموزش ابتدایی
اداره تکنولوژی و گروه های آموزشی

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

درسنامه مطالعات اجتماعی

پایه ششم

مرز چیست؟

درس ۱۹ همسایگان ما

سال گذشته آموختیم که کشور ما با کشورهای دیگر همسایه است .

چه چیزی خانه ی ما را از خانه ی همسایه جدا می کند؟ و اتاق های یک خانه را از اتاق های دیگر جدا می کند؟

آیا می دانید چرا برخی زمین ها و مزرعه ها با حصار یا پرچین جدا می شوند؟ چرا برای ورود به کلاس دیگری یا خانه همسایه در می زنیم؟

دربسیاری از جا ها برای جدا کردن خانه خود، مزرعه ، زمین ، فروشگاه و..... از نرده ، پرچین ، دیوار و... استفاده می کنند. به یوار ، حصار، نرده ، تیرک و ... که یک خانه را از خانه ی دیگر، یک مزرعه و یک کشور را از کشور دیگری جدا می کند مرز می گویند. این حد و مرز در خیلی جاهای دیگر مشاهده می شود. بین شهر ما با شهرهای اطرافش، بین استان ما با استان های همسایه و بین کشور ما با کشورهای همسایه اش.

تعیین مرز کشورها

اما مرز را چگونه مشخص می کنند؟

بین کشورها نیز مرز وجود دارد. مرز، خط مشخصی است که کشوری دیگر جدا می کند.

برای مشخص کردن مرز معمولاً این کار ها را انجام می دهند:

- ۱ - توافقی که بین سران کشور ها (مثلاً رییس جمهور، وزیر امور خارجه و...) صورت می گیرد.
- ۲ - بعد از توافق بر سر محل مرز مهندسان و نقشه کشان وارد کار می شوند و محل توافق را بر روی نقشه مشخص می کنند.
- ۳ - در مرحله آخر کارگران با توجه به نقشه محل مرز را با علامت هایی مثل تیرک چوبی یا میله فلزی و... مشخص می کنند.

در برخی از مناطق مرزی، پاسگاه های مرزی مستقر می شوند. در این پاسگاه ها، افرادی مشغول دیده بانی و حفاظت از مرزها هستند تا عبور غیرقانونی از مرز صورت نگیرد.

خط مرزی تنها روی زمین نیست؛ بلکه فضای بالای مرز زمینی هم جزء آن است؛ یعنی در بالای مرزهای زمینی، یک دیوار فرضی وجود دارد.

کشورها نمی توانند بدون اجازه یکدیگر از خط های مرزی هوایی دریایی و زمینی هم عبور کنند.

گاهی مواقع خط مرزی یک دریا ، جنگل ، کوه ، بیابان ، رودخانه و..... باشد.

ایران مرز خشکی ، دریا ، رودخانه و جنگلی با کشورهای همسایه خود دارد .

ایران بیشترین مرز را با کشور عراق دارد و کمترین مرز را با ارمنستان دارد.

کشورهای دارای مرز زمینی (خاکی) با ایران:

پاکستان ، افغانستان ، ترکمنستان ، جمهوری آذربایجان ، ارمنستان ، ترکیه ، عراق

کشورهای دارای مرز دریایی با ایران:

روسیه ، قزاقستان ، کویت ، عربستان ، قطر ، بحرین ، امارات ، عمان

کوه های آراارات بخشی از مرز ایران و ترکیه را تشکیل می دهد.

رود اترک مرز بین ایران و ترکمنستان است.

رود ارس مرز بین ایران و ارمنستان و آذربایجان است.

بیشتر بدانیم : جمهوری اسلامی ایران بعد از چین و روسیه بیشترین تعداد همسایگان (۱۵ کشور) را دارد که از این تعداد با ۸ کشور از طریق دریا و ۷ کشور از طریق خشکی همسایه می باشد.

منبع : مساحت و طول مرزهای جمهوری اسلامی ایران. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح ۱۳۹۰

گذر نامه (پاسپورت)

برای اینکه یک فرد از کشور خارج بشود به پاسپورت نیاز دارد؛ برای مثال وقتی یک فرد ایرانی می خواهد به کشور دیگر برود، باید از دولت ایران «گذرنامه» بگیرد.

گذرنامه مانند شناسنامه ی خارجی فرد است و در آن مشخصات فرد و ایرانی بودن او ذکر شده است.

مثل بزرگ ترها که در ایام عاشورا و تاسوعا به عراق برای زیارت سفر می کنند.

روادید (ویزا)

برای مسافرت به کشور دیگر باید از سفارتخانه ی آن کشور اجازه گرفت .به این اجازه ویزا « روادید » می گویند.

وقتی یک کشور به یک فرد ویزا می دهد به او اجازه یا پذیرش داده است تا به آنجا سفر کند.

ما با کشورهای همسایه روابط مختلفی داریم. مثل بازرگانی صادرات کالا خرید کالا مسافرت و گردشگری زیارت و همچنین روابط فرهنگی ما برای گردش،تفریح ، بازرگانی ،کسب علم و دانش، زیارت به کشورهای همسایه سفر می کنیم.

صفحه ۱۰۰ کتاب در این باره تصاویری نشان داده است.

همچنین مردم کشورهای مختلف برای بازدید از آثار تاریخی ، دیدن مناطق طبیعی و گردشگری، خرید و فروش و زیارت به کشور ما سفر می کنند.

کشورهای همسایه غربی ایران را پیدا کن و بنویس.

افغانستان ، ترکمنستان ،جمهوری آذربایجان ، ارمنستان ، ترکیه ، عراق ، کویت ،عربستان، قطر، بحرین ، امارات

.....

شبهات های ما و همسایگان

مردم ایران با کشورهای همسایه خود از نظر زبان و مذهب شبهات هایی با هم دارند.

مثلاً کشوردر افغانستان، پاکستان، تاجیکستان به زبان فارسی سخن می گویند.

بیشتر همسایگان کشورمان مسلمان هستند به جز کشور ارمنستان که مسیحی می باشند.

در بسیاری از مراسم ها ، مذهبی و باستانی با کشورهای همسایه مشترک هستیم.

مثل نوروز که در اکثر کشورهای فارسی زبان جشن گرفته می شود.

در پاکستان به نوروز عالم افروز می گویند در کشور افغانستان تاجیکستان و پاکستان روز اول نوروز را جشن می گیرند در ایران هنگام نوروزسفره هفت سین می چینند.

در جمهوری آذربایجان روی سفره نوروز آجیل می گذارند.

ترکمنستان این روز را با مراسم ورزشی و بازی های مختلف و طبیعت گردی شروع می کند.

مردم شمال ترکیه نیز نوروز را جشن می گیرند.

و همچنین مراسم و اعیاد دینی مانند عید فطر و عید قربان را نیز برگزار می کند.

نوروز در کدام کشورهای همسایه جشن گرفته می شود؟

.....

پرسش ها

- ۱- مرز چیست؟
- ۲- مرز کشورها چگونه تعیین می شود؟
- ۳- وظیفه پاسگاه مرزی چیست؟
- ۴- آیا خط مرزی تنها روی زمین است؟ توضیح بده.
- ۵- خلبانان در هنگام عبور از مرز هوایی یا آسمان یک کشور چه کاری باید انجام دهند؟
- ۶- چگونه پدیده های طبیعی مرز بین کشورها محسوب می شوند؟ مثال بزن.
- ۷- رودهای مرزی ایران را نام برده و بنویسید ایران را از کدام کشورها جدا می کنند؟
- ۸- کدام کشورها از طریق دریا با کشور ما همسایه هستند؟ نام ببر.
- ۹- گذرنامه چیست؟ و چه مشخصاتی در آن ذکر می شود؟
- ۱۰- «روادید» چیست و گرفتن آن به چه معناست؟
- ۱۱- انواع روابط ایران با کشورهای همسایه ی خود را نام ببر.
- ۱۲- روابط فرهنگی ایران با کشورهای همسایه شامل چه مواردی می شود؟
- ۱۳- ایرانیان برای زیارت چه اماکن مقدّسی و به کدام کشورهای همسایه سفر می کنند؟
- ۱۴- مرد مسلمان کشورهای همسایه برای زیارت کدام اماکن مقدّس به ایران سفر می کنند؟
- ۱۵- همسایگان شمالی ایران را نام ببر.
- ۱۶- چیدن سفرهای هفت سین یا شبیه به آن در کدام کشورها رواج دارد؟ توضیح بده.
- ۱۷- ایران با کشورهای همسایه خود در برگزاری کدام جشن ها و عیاد شباهت هایی دارد؟
- ۱۸- همسایگان شرقی ایران را نام ببر.
- ۱۹- ایران طولانی ترین مرز را با کشور دارد.

- ۲۰- ایران به وسیله مرزهای و از کشورهای همسایه خود جدا می شود.
- ۲۱- کوتاه ترین مرز ایران با کشور است.
- ۲۲- به گذرنامه هم گفته می شود.
- ۲۳- نام دیگر رواید هم گفته می شود.
- ۲۴- مردم همه ی کشورهای همسایه ایران به جز مسلمان هستند.
- ۲۵- مردم کشور ارمنستان از دین پیروی می کنند.
- ۲۶- زبان فارسی علاوه بر ایران در کشورهای همسایه مانند ... و رایج است.
- ۲۷- یکی از کهن ترین جشن هایی به جا مانده از دوران ایران باستان است که در کشورهای همسایه نیز جشن گرفته می شود.
- ۲۸- در پاکستان نوروز را می نامند.
- ۲۹- در هنگام نوروز ، در کابل و مرزهای شمال افغانستان و برخی شهرهای پاکستان چیدن رواج دارد.